

VÀI NÉT VỀ BỘ MÁY TỰ QUẢN CỦA LÀNG TRUYỀN THỐNG NGƯỜI CHĂM HROI XƯA VÀ NAY

Đạo Nguyễn Tính*

Tóm tắt: Trong lịch sử của mình, người Chăm đã xây dựng Nhà nước phong kiến Chăm pa hùng mạnh, có những đóng góp nhất định vào tiến trình lịch sử văn hóa Việt Nam. Người Chăm Hroi ở Bình Định, Phú Yên ngày nay hoàn toàn không còn biết đến cơ cấu xã hội thời Chăm pa. Cho đến trước Cách mạng tháng Tám (1945), đơn vị xã hội duy nhất còn thấy được của họ là các palei. Đó là một đơn vị tự quản, do một người già có uy tín cao, với chức danh pò palei (chủ làng) đứng đầu. Người chủ làng cùng các cụ trong hội đồng già làng (chơha palei), thầy cúng (ây/moquai), thủ lĩnh quân sự (mom ni pa mu), có trách nhiệm dẫn dắt, điều hành mọi sinh hoạt của cộng đồng. Bài viết tập trung làm rõ vai trò vận hành luật tục trong tổ chức bộ máy tự quản. Trên cơ sở đó, bài viết cho thấy sự kết hợp khá khéo léo giữa vai trò của bộ máy tự quản và chính quyền địa phương hiện nay.

Từ khóa: Chăm Hroi, luật tục, palei, bộ máy tự quản.

Đạo Nguyễn Tính: *The self-governing apparatus of the traditional Chăm Hroi village in the past and at the present*

Chăm people built their powerful feudal state of Chăm Pa, making contributions to the historical and cultural process of Viet Nam. However, currently, Hroi Chăm people in Bình Định, Phú Yên do not have knowledge of the social structure of Chăm Pa. Before the August revolution (1945), their only visible social unit was palei which was a self-governing unit, headed by a highly respected old man with the title pò palei (village chief).

The village chief and the elders in the village elders council (chơha palei), shaman (ây/moquai), military leader (mom ni pa mu), were responsible for leading and managing all activities of the community. The article focuses on clarifying the role of customary law in the self-governing apparatus. It shows a sophisticated combination between the role of the self-governing apparatus and the local government.

Keywords: Chăm Hroi, customary law, palei, self-governing apparatus.